

Hova lettek Toldi Miklós fegyverei a Bécsi-kapuból?

Nemrég avatták fel a budavári hősök emlékét a Bécsi-kapu mellett. Mostanában általában sok szó esett az újjáépült Bécsi-kapuról. Csak azt nem kérde senki: *hova lettek Toldi Miklós fegyverei a lebontott Bécsi-kapuból? Mert hogy ott függött egy hajdankorból való csodás-méretű vitézi fegyverzet, az bizonyos!*

Ilosvai Selymes Péter Tholdi Miklós historiájának újabb kiadásai ezekkel a sorokkal végződnek:

*Ebben amit irtam vagyon s el nem hiszed,
Hogy Tholdi Miklós lett volna, nem hiszed:
Nézd meg jól Budának a Bécsi-kapuját,
Meglátod ott ennek sulyos buzogányát,
Mellette függeni személyéhez pajzsát,
Parittyából hajgált huszfontos köveit,
Diadalmas vitéz hegyes kópíáját
És akit csizmáján viselt sarkantyuját.*

Stephan Gerlach udvari pap 1573 június 23-án kelt feljegyzése szerint még emberi csontok is voltak ott. Gerlach a következőket írja: „A Bécsi-kapu alatt függ egy óriás láb, egy állkapca, egy kopja, mellyel némi török egy ekevasat átlukasztott, s nagy vastag patkó, melyet kettétört vala.“ *Bél Mátyás* a csontokat már nem látta, csak a fegyvereket. A Notitia Hungariae harmadik kötetének 442-ik lapján szól a Toldi-ereklyékről:

„A bolthajtáson — írja — felfüggesztve láttuk a csodáserejű Toldi Miklós fegyvereinek maradványait. Ezek között van egy szokatlan temérdekségű kovácsolt *pajzs*, mely akkora sulyu, hogy ma alig-alig viselhetné a legizmosabb férfiú is. Ott látni továbbá a *lándzsát*, mely olyan nehéz, hogy csaknem azt vélhetnéd: óriások használták egykor. Ott függ a láncon a *kögolyóbis*, melyet Toldi a harcokban a szablyaszíján viselt, emberfejnél nagyobb, két kézzel se lehetne könnyen ütésre lóditani. Vaskarikákból háló módjára szőtt *páncélingnek* darabja olyan, hogy manapság eliszonyodunk tőle. *Sarkantyuja* és lovának *patkói* szokatlan nagyságúak. Beszélük, hogy mikor erejének megmutatására kérték, lándzsájának egyetlen lóditásával döfött keresztül egy kopatlan *ekevasat*. Ez az ekevas is ott látható a lándzsa vasára szegezve e Toldi-ereklyék közt.“

Dugonics András először 1756-ban, másodszer 1794-ben látta e maradványokat. A *Jeles Történetek* 153. lapján felsorolja Toldi fegyvereit. Eredetileg 8-féle ilyen darab volt, de úgy gondolja, hogy az őrtállóktól valaki egy-két icce borért megvehette, mert már ekkor csak négyféle van meg belőlük.

Dugonics így állítja össze a Toldi-ereklyék leltárát:

I. Husz vagy több *kő-galacsin*, azaz ökölnyi golyóbisok, amelyeket Toldi Miklós a Duna egyik partjáról a másikra parittyából hajított. *Ezek balkéz felől vannak felakasztva, amint a Bécsi-kapun kimegyünk.* II. A kapu jobb falán függ az emberfőnél nagyobb golyóbis kőből, melybe egy vas vagyon belecsinálva, a vas pedig eme *buzogánnyal* láncon függ. Ezt övén hordozta és vele egy kézzel könnyen hadonászott. III. A buzogány mellett van ama híres *szántóvas*, melyet Zsámbékon lándzsájával könnyen keresztüldöfött, Mátyás királynak jelenlétében. IV. Nem messze ezektől van *karvasa*, melyet balkarján hordott. V. Volt, de már nincs ott a *lándzsája*, melynek vasát félmázsának mondták. VI. Volt, de már nincs *páncélja*, mely vaskarikákból fűzetett, ing módjára felvettett... VII. Volt, de már nincs ott Toldi lovának egy kietlen *patkója*, melyből ki lehetett venni lova temérdek nagyságát, melyen Toldi Miklós ült vala. VIII. Volt, de már nincs ott Toldi széles, hosszú, tarajos *sarkantyuja*, melyből csizmájának nagyságát meg lehetett itélni és a régi szokást a mostanival egybevetni.

Mi lett a megmaradt néhány harci emlékekkel?

Állítólag 1830 táján bevitték a budavári régi fegyvertárba. Ez volt a *Zeughaus*. Ennek az emléktárgyait 1849-ben Bécsbe szállították. A bécsi arzenálban lappanghat Toldi Miklós öklelőfája is. Valamelyik bécsi történetkutónak érdemes volna ott utánanézni!

Dr. Hegyaljai Kiss Géza